

VAAVA

JA YHTENÄINEN

STTK © 2019

Käyntiosoite:

Mikonkatu 8 A, 6. krs,
00100 Helsinki

Postiosoite:

PL 421, 00101 Helsinki

Puhelin:

09 131 521

Sähköposti:

sttk@sttk.fi

**STTK:n tavoitteet
Euroopan unionin
kehittämiseksi:**

VAAHVA

J A Y H T E N Ä I N E N

www.sttk.fi

Johdanto

Euroopan unionin tulevaisuus vaikuttaa laajasti yhteiskuntaan ja työelämään. Muuttuva toimintaympäristö vaatii selkeitä näkemyksiä EU:n kehittämisestä. On tärkeää, että Eurooppa löytää konkreettisia ratkaisuja kansalaisten huoliin ja vahvistaa luottamusta demokraattiseen järjestelmään. Eurooppalaiset perusarvot demokratia, ihmisoikeudet, avoimuus ja oikeusvaltioperiaate tulee pitää muutoksen keskiössä.

Euroopan unioni on monien muutospaineiden keskellä. Osittain ne johtuvat globaalissa toimintaympäristössä tapahtuvista muutoksista, kuten kauppapolitiikasta. Osittain taas sisäisen yhtenäisyyden puutteesta, josta Iso-Britannian eroilmoitus on ääriesimerkki. Euroopan unioniin kohdistuu myös odotuksia suurista institutionaalisista ja poliittisista muutoksista. Rahaliitto EMU:n kehittäminen on yksi esimerkki kunnianhimoisista, rakenteellisista uudistuksista Euroopan unionin agendalla.

ja työllisyyden tukipylväs. Sosiaalisten oikeuksien parantaminen tuottaa konkreettista hyötyä EU-kansalaisten arkielämään. Kehittyvä työelämän lainsäädäntö ja EU:n sopimus- ja neuvottelujärjestelmän vahvistuminen täydentävät suomalaisten palkansaajien edunvalvontaa ja antavat heille oikeuksia koko EU-alueella. Näistä syistä palkansaajien on oltava aktiivisesti mukana kehittämässä Euroopan unionia myös tulevaisuudessa.

Myös Euroopan rahaliitto EMU ohjaa mitä suurimmassa määrin kansalaisten arkielämää, taloutta, työllisyyttä ja hyvinvointia. Tästä syystä sen nykyisin ainoastaan talouteen liittyviä tavoitteita tulisi täydentää muilla yhteiskunnallisilla indikaattoreilla. Talouden integraatio vaatii rinnalleen vahvaa sosiaalista ulottuvuutta. Mitä tasaisempaa tuottavuus ja hyvinvointi Euroopan alueella on, sitä vahvempi talousalue EU on. Se vakauttaa myös Suomen talouskehitystä. Suomen tulisikin olla aktiivinen toimija ja aloitteellinen kehittäjä Euroopan unionin tulevaisuuden määrittelemisessä.

Eurooppalainen yhteistyö luo vakautta ja turvallisuutta. EU on tehokkain väylä rakentaa ratkaisuja maailmanlaajuisiin haasteisiin, kuten ilmastonmuutoksen torjuntaan tai pakolaisuuden syihin. Näihin kysymyksiin Suomi voi luoda ratkaisuja vain yhteistyöllä.

EU:N TALOUDELLINEN ARVO SUOMELLE ON SUUREMPI KUIN MAKSUOSUUTEMME.

Rajat ylittävä yhteistyö ja vahva EU on suomalaisen palkansaajan etu. Suomi saa merkittävää lisäarvoa yhteistyöstä Euroopan unionissa muun muassa vapaakaupan ja sisämarkkinoiden kehittämisen kautta. EU:n taloudellinen arvo Suomelle on suurempi kuin maksuosuutemme. EU:n sisämarkkinat ovat Suomen talouskasvun

Eurooppalaista demokratiaa on vahvistettava

Eurooppalaista päätöksentekojärjestelmää tulee kehittää demokraattisemmaksi. Yhteyttä kansalaisen ja äänestäjän sekä eurooppalaisen päätöksenteon välillä pitää tiivistää.

Euroopan unionin instituutioiden toimesta on käynnistetty valmistelu EU:n demokraattisuuden lisäämiseksi ja instituutioiden toiminnan kehittämiseksi. Toimenpiteinä on esitetty esimerkiksi yhteisiä eurooppalaisia ehdokaslistoja parlamenttivaaleihin sekä komission ja Eurooppa-neuvoston puheenjohtajuuksien yhdistämistä. Monet pohdituista uudistuksista ovat teknisiä ja suomalaisten näkökulmasta vieraita. Esimerkiksi pitkät eurooppalaiset vaalilistat todennäköisesti johtaisivat suomalaisten jäsenten määrän vähenemiseen parlamentissa. Valmistelussa on esitetty myös hyviä kehitysmalleja, kuten eurooppalaisten puolueiden kärkiehdokasmalli. Se lähentää äänestäjien yhteyttä EU:n päätöksentekoon.

Palkansaajien näkökulmasta tehokkain keino EU:n ja kansalaisten välisen kuilun kaventamiseksi on työmarkkinaosapuolten tiiviimpi kytkeminen EU-tason lainsäädännön valmisteluun. Nykymallissa neuvotteluissa ovat edustettuina työmarkkinaosapuolet sekä komissio. Komissio ei kuitenkaan edusta poliittista päätöksentekijää. Komission ja neuvoston puheenjohtajuuksien yhdistäminen voisi selkeyttää poliittista ohjausta, mutta saattaisi olla muissa suhteissa ongelmallinen.

Eurooppalaisen ay-liikkeen (ETUC) roolia EU:n ministerineuvostojen, erityisesti työ- ja sosiaaliministereiden neuvoston valmistelussa, tulisi vahvistaa. Eurooppalaisten työntekijä- ja työnantajajärjestöjen sekä poliittisen päättäjän välistä yhteistyötä edustavat myös ns. eurooppalaiset sosiaalihuippukokoukset, joihin osallistuvat EU:n puheenjohtajatroikan eli kulloisenkin puheenjohtajamaan sekä kahden seuraavan puheenjohtajamaan ministerit

sekä työmarkkinaosapuolet. Malli on hyvä, mutta käytäntö on osoittanut, että asiat eivät edisty näiden kolmikantakokousten kautta tehokkaasti, koska muu sitä tukeva yhteistyö puuttuu.

- ▶ EU:n demokraattisen päätöksenteon edellytyksiä ja avoimuutta on vahvistettava parantamalla kansalaisten ja eurooppalaisen päätöksenteon välistä yhteyttä.
- ▶ Eurooppalaisen ay-liikkeen roolia erityisesti työ- ja sosiaaliministerineuvostojen valmistelussa pitää vahvistaa. Nyt ay-liike osallistuu neuvoston kokouksien valmisteluun yhteistyössä virkamieskomitean kanssa, mutta tämä työmuoto on riittämätön.

Aktiivisia toimia sosiaalisten ja työelämän oikeuksien kehittämiseksi

Euroopan unionin pitää tarjota kansalaisilleen maailman paras työelämä. Työntekijöille pitää luoda parempaa suojaa ja hyvinvointia uudistuvassa työelämässä kehittämällä lainsäädäntöä sekä rakentamalla edellytyksiä laadukkaiden työpaikkojen syntymiselle. Kaikissa jäsenmaissa tulisi olla toimiva sopimus- ja neuvottelujärjestelmä sekä työntekijöiden ja työnantajan yhteistoiminnassa tapahtuvaa työpaikkojen kehittämistä tukeva lainsäädäntö. EU voi omilla toimillaan tukea ja vauhdittaa tätä kehitystä kaikissa jäsenvaltioissa.

EU:n jäsenmaita ja kansalaisia edustavat instituutiot, neuvosto ja parlamentti, sitoutuivat vuonna 2017 toteuttamaan niin sanotun

sosiaalisten oikeuksien pilarin. Se sisältää 20 tavoitetta, joilla pyritään vahvistamaan työntekijöiden oikeuksia, parantamaan koulutus- ja työllistymismahdollisuuksia sekä kehittämään työsuojelua ja sosiaaliturvaa. Ensimmäiset sosiaalisten oikeuksien pilarin pohjalta käynnistyneet aloitteet ovat perhevapaaudistus, avoimet ja ennakoitavat työsuhteen ehdot, liikkuvien työntekijöiden sosiaaliturva, itsensätyöllistäjien ja muiden uusissa työsuhteen muodoissa työskentelevien aseman parantaminen, eurooppalaisen työvoimaviranomaisen perustaminen valvomaan liikkuvien työntekijöiden oikeuksia sekä eurooppalaisen sosiaaliturvatunnuksen käyttöönotto.

Sosiaalisessa pilarissa kannustetaan työmarkkinaosapuolia neuvottelemaan ja tekemään työehtosopimuksia. Siinä tunnustetaan myös osapuolten oikeus olla mukana työllisyys- ja sosiaalipolitiikan suunnittelussa sekä täytäntöönpanossa. Nämä kaikki ovat keskeisiä tekijöitä eurooppalaisia työmarkkinoita kehitettäessä. Sosiaalinen pilari kytkee työmarkkinajärjestöt mukaan myös Euroopan rahoitusliitto EMU:n kehittämiseen sekä eurooppalaisella että kansallisella tasolla. EU:n talouspolitiikkaan liittyvää kolmikantaista valmistelua, kuten makrotalousdialogia ja sosiaalisia huippukokouksia onkin välttämätöntä kehittää sekä täydentää rahaliiton kehityksen edellyttämällä tavalla.

STTK HALUAA EUROOPAN, JOSSA SOSIAALISET- JA IHMIS- OIKEUDET LUOVAT PERUSTAN UNIONIN KEHITTÄMISEEN.

Euroopan unionin työ- ja sosiaalipolitiikan pitää olla aktiivista seuraavalla komissio- ja parlamenttikaudella ja sosiaalisen pilarin

toimeenpanoa pitää jatkaa. STTK haluaa Euroopan, jossa sosiaaliset- ja ihmisoikeudet luovat perustan unionin kehittämiseen. Kansalaisten riittävät sosiaaliset oikeudet, toimeentulo ja palveluihin pääsy pitää turvata tasa-arvoisesti kaikille koko unionin alueella. EU:n kansalaisille on luotava turvaa elämän eri vaiheissa esimerkiksi vanhemmuuden, sairauden ja vanhuuden varalta. Työelämän kehittämiseen ja hyvinvoinnin jakamiseen liittyviä sosiaalisen pilarin tavoitteita voidaan tukea eurooppalaisten rahastojen avulla. EU:lla on rakennerahasto sekä strategisten investointien rahasto, jonka varoja voitaisiin suunnata nykyistä enemmän hyvinvoinnin parantamiseen.

- ▶ Edellytykset laadukkaiden työpaikkojen syntymiselle. Työntekijöiden kohtuullinen toimeentulo, asialliset työehdot sekä riittävä turva eri elämäntilanteissa pitää varmistaa kaikissa työsuhteen muodoissa.
- ▶ Tiiviimpi EU-koordinaatio sosiaaliturvan yhteensovittamiseksi ja kehittämiseksi kaikissa jäsenmaissa. Yhteisen eurooppalaisen sosiaaliturvatunnuksen käyttöönotto.
- ▶ Reilut työvoiman liikkuvuuden ehdot sekä maasta toiseen siirtyvän työvoiman polkumyynnin estäminen. EU:n yhteinen työmarkkinaviranomainen parantamaan viranomaisten yhteistyötä ja tiedonvaihtoa.

Työlainsäädäntö tarvitsee yhteisiä minimistandardeja

Euroopan komissiolla on paljon lainsäädäntövaltaa työmarkkinoihin ja sosiaaliseen oikeudenmukaisuuteen liittyvissä kysymyksissä. Komissiolla on oikeus tehdä eurooppalaisia lakialoitteita parlamentille ja neuvostolle, esimerkiksi työntekijöiden suojelun vähimmäisehdoista. Sosiaalinen pilari ei itsessään muuta unionin toimivaltaa työelämän sääntelyssä, mutta se tarjoaa hyviä työvälineitä. Palkansaajien näkökulmasta on kuitenkin välttämätöntä, että eurooppalaisen työelämän ja tasa-arvon minimistandardeja kehitetään määrätietoisesti nykyistä kattavammiksi.

TIIVIIMPI EU-KOORDINAATIO JA YHTEISIEN KÄYTÄNTÖJEN KEHITTÄMINEN ON VÄLTÄMÄTÖNTÄ, JOTTA SOSIAALISET OIKEUDET TOTEUTUISIVAT TASAVEROISESTI KAIKISSA JÄSENMAISSA. KEHITYKSESSÄ TULEE EDETÄ NYKYISIÄ JÄRJESTELMIÄ YHTEENSOVITTAEN, EI HARMONISOIDEN.

Tiiviimpi EU-koordinaatio ja yhteisien käytäntöjen kehittäminen on välttämätöntä, jotta sosiaaliset oikeudet toteutuisivat tasaveroi-

sesti kaikissa jäsenmaissa. Kehityksessä tulee edetä nykyisiä järjestelmiä yhteensovittaen, ei harmonisoiden. Palkansaajille on tärkeää, että Euroopan unionin työmarkkinavirasto perustaminen etenee. Se helpottaisi jäsenmaiden viranomaisten välistä yhteistyötä sekä tiedonvaihtoa. Näin myös Suomeen muista EU-maista tulevien työntekijöiden työehdot voidaan saada vastaamaan suomalaisten työehtosopimusten ja työlainsäädännön määräyksiä nykyistä paremmin. Sosiaaliturvaa pitää kehittää tasavertaisesti myös lähetettyjen työntekijöiden osalta, jotta tasavertaisuus toteutuu.

Euroopan unionin on aktiivisesti ennaltaehkäistävä ja estettävä sosiaalista polkumyyntiä eli mahdollisuuksia maasta toiseen liikkuvaan työvoimaan kohdistuviin laki- ja sopimusrikkomuksiin. Työelämärikkomusten ennaltaehkäisemiseksi tulisi luoda lainsäädäntö, joka mahdollistaisi niihin liittyvien ryhmäkanteiden nostamisen.

Eurooppatason työlainsäädännöllä vaikutetaan konkreettisesti palkansaajien työelämään. Siksi on tärkeää, että palkansaajat pääsevät osallistumaan EU:n työlainsäädäntöä koskevaan valmisteluun ja päätöksentekoon. Työmarkkinaosapuolten eli työntekijöiden ja työnantajien välinen sopimus- ja neuvottelujärjestelmä (sosiaalinen vuoropuhelu) on tärkeä osa Euroopan unionin perinteitä. Vuoropuhelu on tuottanut useita työelämän direktiivejä sekä autonomisia eurooppalaisia sopimuksia. Sen kautta palkansaajat ovat pystyneet vaikuttamaan esimerkiksi työturvallisuuteen, perhevapaisiin, työaikasuojeluun, työehtojen vähimmäistasoon sekä osaamisen kehittämiseen. Kehitettävää on edelleen, esim. digitalisaatiolla on suoria vaikutuksia työn tekemiseen ja teettämiseen sekä työntekijöiden osaamiseen, yksityisyyden suojaan sekä tietoturvaan.

Sosiaalisen vuoropuhelun lähtökohdat on kiteytetty kansainvälisiin sopimuksiin ja Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn perussopimukseen. Sen tarkoituksena on myös parantaa unionin hallintotapaa, kun työmarkkinaosapuolet otetaan valmistelun lisäksi mukaan päätöksentekoon ja täytäntöönpanoon. Palkansaajille työmarkkinaosapuolten ja komission yhteinen neuvottelujärjestel-

mä on tärkeä vaikutuskanava. STTK:n mielestä EU-tason valmistelu edistää yhteisten tavoitteiden etenemistä myös kansallisesti. Sosiaalinen vuoropuhelulla on lisäksi tärkeä merkitys sisämarkkinoiden toimivuuden, vakauden ja kilpailukyvyn kannalta. Sen roolin vahvistaminen lisääisi myös luottamusta EU:n instituutioihin sekä lainsäädäntöprosessin avoimuuteen.

- ▶ Työelämän minimistandardien kehittäminen kattavammiksi. Esimerkiksi henkiseen työsuojeluun liittyvän eurooppalaisen lainsäädännön vahvistaminen.
- ▶ Kattava muutosturva kaikille eurooppalaisille. Digitalisaation ja ilmastonmuutoksen kaltaisista megatrendeista johtuvien rakennemuutosten varalle tulisi luoda yhteisiä eurooppalaista muutosturvaa kehittäviä rahastoja.
- ▶ Ammattiliittojen neuvotteluaseman ja työmarkkinoiden sopimisen kulttuurin vahvistaminen kaikissa jäsenmaissa. Henkilöstön osallistumisen mahdollistaminen yritysten päätöksenteossa.
- ▶ Eurooppa-tason työntekijä- ja työnantajajärjestöjen sekä komission välisen lainsäädäntövalmistelun tiivistäminen työelämää ja sosiaalisia oikeuksia koskevissa lakihankkeissa.

Tasa-arvoisen työelämän kehittäminen

Tasa-arvo ja palkkatasa-arvo ovat ihmisoikeuksia ja perusoikeuksia. Tasa-arvon toteutuminen on myös oikeudenmukaisen, laadukkaan ja tuottavan työelämän perusta. Sen toteutumiseen velvoittavat kansainvälinen lainsäädäntö ja sopimukset, EU-tason lainsäädäntö sekä kansallinen lainsäädäntö. Naisten ja miesten välisen tasa-arvon toteutumattomuus on yhä edelleen työelämässä sitkeä ongelma. Sen edistämiseen tulisi panostaa nykyistä tehokkaammin niin EU-tasolla kuin jäsenmaissa.

TASA-ARVO JA PALKKATASA-ARVO OVAT IHMISOIKEUKSIA JA PERUSOIKEUKSIA. TASA-ARVON TOTEUTUMINEN ON MYÖS OIKEUDENMUKAISEN, LAADUKKAAN JA TUOTTAVAN TYÖELÄMÄN PERUSTA.

Tasa-arvon edistämisen tulee olla keskeisessä, läpileikkaavassa roolissa kaikessa työelämän kehittämisessä. Valmisteluvaiheessa tehtävät toimenpiteiden tasa-arvo- ja sukupuolivaikutusten arviot ovat tehokas tapa kehittää päätöksentekoa tukemaan tasa-arvon toteutumista.

Työelämän tasa-arvoa voidaan edistää monin keinoin. Naisten työssäkäynnin ja uralla etenemisen tukeminen parantaa naisten työmarkkina-asemaa. Lainsäädännön ja työpaikkatason konkreettisten toimenpiteiden lisäksi on tärkeää vaikuttaa myös asenteisiin. Isien perhevapaiden käyttöä tulisi lisätä. EU-tasolla ei ole sääntelyä isyysvapaasta. Isyysvapaan minimisäännökset tuleekin saada direktiivitasolle. Työn ja perhe-elämän yhteensovittaminen liittyy olennaisesti tasa-arvoisen työelämän kehittämiseen. Se nähdään kapeasti usein vain pikkulapsivaiheen perhevapaajärjestelmän ja palveluiden kehittämisenä, vaikka se on kysymyksenä paljon tätä laajempi. Kaikilla työssäkäyvillä on yhtäläinen oikeus hyvään työ- ja perhe-elämän yhteensovittamiseen.

Työelämän voimakasta jakautumista naisten ja miesten aloihin sekä ammatteihin pitää purkaa. Muutokseen tarvittavat toimenpiteen ulottuvat varhaiskasvatuksesta läpi koulu- ja opiskeluajan aina työelämään asti. Segregaation purku on keskeinen tapa kaventaa naisten ja miesten välistä palkkakuilua. Se ei kuitenkaan riitä. Palkkakuilun nykyistä nopeampaan kurominen edellyttää myös uusien keinojen käyttöönottoa, esimerkiksi palkka-avoimuuden lisäämistä.

- ▶ Työelämän tasa-arvon toteutumiseen on panostettava vahvasti niin EU-tasolla kuin jäsenvaltioissa, esimerkiksi parantamalla naisten työssäkäynnin- ja uralla edistymisen mahdollisuuksia.
- ▶ Työn ja perhe-elämän yhteensovittamiselle on luotava paremmat edellytykset, esimerkiksi luomalla EU-tason minimisääntelyä isyysvapaasta.
- ▶ Tasa-arvo- ja sukupuolivaikutusten arviointia tulisi hyödyntää kaikkien lainsäädäntö- ja politiikkatoimien valmistelussa.

Laadukas koulutus varmistaa osaavan työvoiman saatavuuden

Panostamalla koulutukseen ja osaamiseen rakennetaan Euroopan unionin tulevaisuutta. Osaamistaso kasvaa voimakkaasti niillä talousalueilla, joilla myös talouden kasvu on nopeaa, kuten Kiinassa ja Kaakkois-Aasiassa. Koulutuksella varmistetaan osaavan työvoiman saatavuutta ja siten kilpailukykyä. Koulutuksen ja osaamisen tasoa tulisikin nostaa koko EU:n alueella. Koulutus on myös tehokas keino edistää yhteiskuntarauhaa. Nuorten ja maahanmuuttajien pääsyä koulutukseen ja työmarkkinoille tulisi edistää erityisen painokkaasti.

PANOSTAMALLA KOULUTUKSEEN JA OSAAMISEEN RAKENNETAAN EUROOPAN UNIONIN TULEVAISUUTTA.

Perustaitojen vahvistaminen ja elinikäisen oppimisen edistäminen ovat kaikkia EU:n jäsenmaita koskevia yhteisiä haasteita. Tekoälyn ja uusien teknologioiden käyttöönotto edellyttää erityisesti digitaalisten taitojen vahvistamista koko työikäisellä väestöllä.

Haavoittuvimmassa asemassa työn muutoksessa ovat heikkojen perustaitojen varassa olevat. Aikuisväestön joustavia mahdollisuuksia elinikäiseen oppimiseen tulee vahvistaa. STTK:lle on myös tärkeää, että EU yhdessä työmarkkinaosapuolten kanssa varautuu työn murroksen vaikutuksiin työmarkkinoilla parantaen työntekijöiden muutosturvaa.

Työvoiman liikkuvuutta edistävät toimet, kuten Erasmus+-ohjelman kasvattaminen, ovat merkittäviä osaavan työvoiman

saatavuuden varmistamiseksi. Koulutuksen ja tutkintojen tuottaman osaamisen läpinäkyvyyden kehittäminen on tässä avainasemassa.

- ▶ Kansalaisten perustaitojen vahvistamiselle tulee luoda edellytyksiä kaikissa jäsenmaissa.
- ▶ Elinikäisen oppimisen ja digitaalisen osaamisen edellytyksiä sekä laadukasta koulutusta tulee edistää
- ▶ Erasmus+ -ohjelmaa pitää laajentaa.
- ▶ Koulutuksen ja tutkintojen tuottaman osaamisen läpinäkyvyyttä ja hyväksilukemista eri jäsenmaissa pitää kehittää edelleen.

Euroopan rahaliiton kehittäminen on suomalaisen palkansaajan etu

Ajatus Euroopan talous- ja rahaliitto EMU:n syventämisestä käynnistyi edellisen finanssi-, velka- ja talouskriisin aikana. Syventäminen on pitkän aikavälin prosessi, jolla tähdätään talous- ja rahaliiton uudistamiseen. Uudistaminen on tärkeää, sillä nyky-muotoiseen talous- ja rahaliittoon sisältyy rakenteellisia ongelmia, jotka saattavat edelleen tehdä siitä kriisitilanteessa haavoittuvan. EMU:n kehittämisen vaihtoehto voi olla sen hajoaminen. Sekään ei olisi Suomen kannalta ongelmaton vaihtoehto.

Euroopan talous- ja rahaliiton toimintaa ohjaava keskeinen sääntö on niin sanottu bail-out -kielto. Se tarkoittaa, että valtioiden ei pitäisi maksaa (bail-out) toistensa velkoja. Tätä sääntöä on kuitenkin toistuvasti kierretty, kun Euro-alueen kriisimaille on myönnetty tukipaketteja velkojen maksamiseksi. Rahaliitto on perustunut oletukseen, etteivät valtiot ajaudu maksukyvyttömyyteen. Siksi valtioiden velkajärjestelyjen, pankkien hallitun alasajon tai sijoittajavastuun toteuttamiseksi tarvittavat instituutiot ovat jääneet rakentamatta.

Sääntöjen kiertäminen on johtanut tilanteeseen, jossa valtioiden ylivelkaantuminen on tullut mahdolliseksi. Velkojen hoitokyvyn ylittyessä valtiot ovat voineet luottaa saavansa muilta euromailta, Euroopan keskuspankki EKP:lta ja kansainväliseltä valuuttarahasto IMF:lta hätäpaketin. Toimintamalli on pitänyt myös valtioiden velkojen korot matalina maissa, joiden velkaantumistaso on jo korkea ja maksukyky kyseenalainen.

Vuonna 2009 alkanut eurokriisi realisoi riskin valtioiden ylivelkaantumisesta. Sen seurauksena luotiin vuonna 2016 toimintansa aloittanut Euroopan rahoitusvakaudesta vastaava Euroopan vakausmekanismi EVM. Se on euromaiden perustama kansainvälinen rahoituslaitos, joka korvaa aiemmin käytössä olleet

mekanismit. Vakausmekanismilla on oikeus myöntää rahoitustukea vaikeuksissa oleville maille. Se ei kuitenkaan kykene ehkäisemään taluskriisien syntymistä, vaan on jälkikäteen reagoiva toimija.

EUROKRIISIN UUSIUTUMISEN ESTÄMISEKSI MARKKINOILLE ON LUOTAVA AITO SIOITTAJAVASTUU.

Eurokriisin uusiutumisen estämiseksi markkinoille on luotava aito sijoittajavastuu. Se olisi toimiva valtioiden velkajärjestelymalli ilman bail-out -mahdollisuutta. Maan ajautuessa maksukyvyttömyyteen sijoittajat (pankit) menettäisivät rahansa. Jos pankki ajautuu vaikeuksiin lainattuaan rahaa kriisivaltioille, valtio ottaa pankin osakkeet haltuunsa joko kokonaan tai osittain (bail-in) hyvitykseksi pankin pääomittamisesta. Menettelyn aloittamiseen edellytettäisiin määränemmistö talous- ja rahoitusasioiden neuvostossa ja Euroopan keskuspankin johtokunnassa. Jos valtioille rahaa lainaavilla pankeilla – tai niiden omistajilla – olisi aito riski menettää rahansa, valtioiden mahdollisuus velkaantua yli maksukyvyyn vähenisi. Bail-in -järjestelyn haittapuolena olisi velkaantuneiden maiden velkojen korkojen oletettava nousu.

- ▶ EMU:n on tuettava työllisyyttä ja hyvinvointia.
- ▶ Kestävä ja tiukka sijoittajavastuu: Bail-in-menettely kriisinratkaisussa.
- ▶ Pankkiunioni pitää toteuttaa.
- ▶ Talouspolitiikan ohjauksessa pitää siirtyä myötäsyklisyydestä vastasyklisyyteen.
- ▶ EMU:n kolmikantaista vuoropuhelua pitää vahvistaa.

Pankkiunionin loppuunsaattaminen on tärkeää

Euroopan talous- ja rahaliitto EMU:n kehittämiseen liittyvillä päätöksillä on tärkeää estää pankkien ongelmien leviäminen valtioiden ongelmiksi. Pankkien pelastamiseen ei pitäisi enää tulevaisuudessa käyttää veronmaksajien rahaa. Siksi on tärkeää saattaa pankkiunionin vaatimat toimenpiteet loppuun, jotta vastuu pankkikriisien hoidosta siirtyisi veronmaksajilta pankeille.

EU-maiden pankkiunionin toimintaan kuuluvat tällä hetkellä yhteinen kriisinratkaisumekanismi sekä eurooppalainen pankki-valvontajärjestelmä. Euroopan keskuspankin suorassa valvonnassa ovat jo nyt kaikki merkittävät euroalueella toimivat luottolaitokset. Suomesta valvottaviin rahoituslaitoksiin kuuluvat mm. Nordea, OP-ryhmä, Danske Bank sekä Kuntarahoitus. Yhteisen pankkivalvonnan välineitä ovat muun muassa pankeille säännöllisin väliajoin tehtävät ns. stressitestit, joilla niitä ohjataan ottamaan toiminnassaan vähemmän riskejä.

Kriisinratkaisumekanismien keskeinen elin on yhteinen kriisinratkaisuneuvosto. Kriisinratkaisumekanismien periaatteen mukaan vaikeuksiin ajautuneen pankin taakanjaosta vastaavat ensisijaisesti pankin omistajat ja velkojat.

Yhteisen kriisinratkaisurahaston varat kartutetaan pankeilta kerättävillä vakausmaksuilla asteittain vuoteen 2024 mennessä. Pankkiunionin kehittämisen yhteydessä on ehdotettu myös euroalueen yhteistä talletussuojaa. Nykyisen hajautetun kansallisiin järjestelmiin perustuvan talletussuojajärjestelmän ongelmaksi koetaan sen epävarma toimivuus laajoissa järjestelmäkriiseissä. Laajamittaisen kriisin sattuessa kohdalle tulisi varmistaa, että kaikki jäsenmaat pystyvät takaamaan kansalaisilleen riittävän talletussuojan. Tämä pyritään varmistamaan kolmessa vaiheessa vuoteen 2024 mennessä. Ehdotukseen sisältyy useita mekanismeja,

joilla yhteisen talletussuojan riskejä rajoitettaisiin. Ennen kuin yhteiseen talletussuojaan voidaan siirtyä, tulisi ensin kehittää maiden kykyä taata kansallinen talletussuoja.

RAHOITUSVAKAUDEN LISÄÄMISEKSI JA TULEVIEN PANKKIKRIISIEN HAITALLISTEN VAIKUTUSTEN MINIMOIMISEKSI ON KUITENKIN TÄRKEÄÄ, ETTÄ PANKKIUNIONIN VAATIMAT TOIMENPITEET SAATETAAN LOPPUUN KAIKILTA OSIN.

Suomi on korostanut, että eri jäsenmaiden rahoitusjärjestelmissä olevia riskejä on pienennettävä. Ehtona yhteiseen talletussuojaan siirtymiselle on ollut muun muassa ongelmaluottojen määrän vähentäminen. On välttämätöntä varmistaa kyky hoitaa ongelmaluottoja ensisijaisesti kansallisin varoin, ennen kuin päätöksiä eurooppalaisesta talletussuojasta voidaan tehdä. Rahoitusvakauden lisäämiseksi ja tulevien pankkikriisien haitallisten vaikutusten minimoimiseksi on kuitenkin tärkeää, että pankkiunionin vaatimat toimenpiteet saatetaan loppuun kaikilta osin.

Kriisinratkaisumenettelyä tulisi kehittää ennaltaehkäiseväksi

Euroopan unionin ja EMU:n nykymuotoinen talouspolitiikan koordinointi ja ohjaaminen eivät ehkäise kriisejä tehokkaasti. Ohjausjakson suosituksia määrittävät parametrit ovat pitkälti myötäsyklisiä eli vahvistavat suhdannevaihtelua. Talouspolitiikan ohjeet siis kiihdyttävät kasvua noususuhdanteessa ja estävät tehokkaan elvyttämisen laskusuhdanteessa. Yhteisvaluutan oloissa ongelmat kärjistyvät ja lisäävät Euroopan talous- ja rahaliiton epävakautta.

EUROOPAN UNIONIN JA EMU:N NYKYMUOTOINEN TALOUS- POLITIIKAN KOORDINOINTI JA OHJAAMINEN EIVÄT EHKÄISE KRIISEJÄ TEHOKKAASTI.

EMU:n toimintaedellytyksiä tulisi kehittää, mutta tämä työ ei tarvitse tuekseen uusia instituutioita, kuten EU:n omaa valtiovarainministeriä. Kriisejä tulisi estää ensisijaisesti suosituksin ja neuvoin. Laman oloissa taloudellista kasvua tulisi synnyttää sallimalla nykyisen kolmen prosentin alijäämän ylittäviä julkisen talouden alijäämiä. Vastaavasti niille jäsenmaille, joiden vaihtotaseen ylijäämät ovat suuria ja taloustilanne hyvä, tulisi suositella menojen lisäämistä ja politiikkaa, joilla ylijäämät supistuvat. Tällaisia toimenpidesuosituksia voisivat olla esimerkiksi palkankorotusten

kasvattaminen. Komissiolla olisi valtuudet tarkastella, millaisissa olosuhteissa velkaelvyttämiseen hyväksytään tavanomaista suurempi alijäämä. Vastaavasti jos vaihtotaseen ylijäämä on jossain maassa merkittävän suuri, komissio voi velvoittaa lisäämään menoja ja suosittelee tavallista suurempia palkankorotuksia.

Talous- ja rahaliiton toimivuuden lisäämiseksi euromaille tulisi antaa nykyistä enemmän suhdannepoliittista liikkumavaraa ja joustavuutta. Yhteisten rahastojen käyttö voi tulla myös kysymykseen, mutta ensisijaisesti tilanteessa, jossa jäsenvaltiota on kohdannut epäsymmetrinen shokki. Silloin olisi Euroopan yhteisen kasvun turvaamiseksi perusteltua tukea kyseistä maata halpakorkoisilla lainoilla investointien ja kasvun vauhdittamiseksi.

Työmarkkinajärjestöt mukaan EMU:n kehittämiseen

Eurooppalainen ohjausjakso on EU:ssa toteutettava talous- ja finanssipolitiikan koordinointisykli, jonka avulla yhtenäistetään jäsenmaiden talouspolitiikkaa. Pitkällä aikavälillä sen avulla pyritään kaventamaan Euroopan maiden välisiä talouseroja.

Talouksmittareiden tavoin erilaisilla sosiaalisilla tulosmittareilla tai hyvinvointimittareilla on mahdollista yhtenäistää jäsenmaiden sosiaalipolitiikkaa sekä kaventaa jäsenmaiden välisiä elintasoeroja. Sosiaalisia tulosmittareita on jo osin käytetty osana komission maakohtaisia suosituksia, esimerkiksi puuttumalla koulupudokkaiden määrään, nuorisotyöttömyyteen, työelämän tasa-arvon kehitykseen ja terveystalveluiden saatavuuteen.

STTK:n jäsenliitot

Ammattiliitto Pro
www.proliitto.fi

Ammattiliitto Unio
www.unioliitto.fi

Toimihenkilöliitto ERTO
www.erto.fi

Julkis- ja yksityisalojen toimihenkilöliitto Jyty
www.jytyliitto.fi

Kirkon alat
www.kirkonalat.fi

Liiketalouden Liitto LTA
www.liiketaloudenliitto.fi

Meijerialan ammattilaiset MVL
www.mvl.fi

METO – Metsäalan asiantuntijat
www.luva.fi

Rakennusinsinöörit ja -arkkitehdit RIA
www.ria.fi

Suomen Konepääliittoliitto SKL
www.konepaallystoliitto.fi

Suomen Laivanpääliittoliitto SLPL
www.seacommmand.fi

Suomen lähi- ja perushoitajaliitto SuPer
www.superliitto.fi

Suomen Palomiesliitto SPAL
www.palomiesliitto.fi

Tehy
www.tehy.fi

Vakuutusväen Liitto VvI
www.vvl.fi

